

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Посланичка група **СРПСКИ ПОКРЕТ ДВЕРИ – ПАТРИОТСКИ БЛОК**
15. септембар 2022. године
Београд

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. став 1. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1) Закона о Народној скупштини („Сл. гласник РС”, 9/2010) и чланова 150. ст. 1 и 190. ст. 1 Пословника Народне скупштине, подносимо **ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЗАБРАНИ ИСТРАЖИВАЊА, ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ И ПРЕРАДЕ ЛИТИЈУМА (МИНЕРАЛА ЈАДАРИТА) У СРБИЈИ**, с предлогом да се узме у претрес.

Народни посланици:

Радмила Васић

Проф. др Тамара Миленковић Керковић

Борко Пушкић

Мр Иван Костић

Бошко Обрадовић

Милован Јаковљевић

ПРЕДЛОГ

Полазећи од потребе друштва да се заштити од неодговорних одлука на штету државе и грађана Републике Србије, да се предупреди ненадокнадива штета која би могла настати истраживањем, ископавањем и прерадом минерала јадарита из налазишта у Србији ради добијања литијума, а вођени нејасним ставом разних еколошких удружења, политичких странака, покрета и истакнутих стручних појединаца у вези са овим питањем,

Полазећи од јединственог става да смо против било какве могућности да се у Србији врши ископавање минерала јадарита ради добијања литијума прерадом минерала и/или других производа и да је животна средина важнија од свих могућих економских бенефита који би истовремено могли нанети штету по животе, здравље или имовину грађана Републике Србије, противно Уставу Републике Србије.

Полазећи од чињенице да компаније које су у Србију дошле са идејом отварања рудника литијума не одустају од својих пројеката и на истим инсистирају и поред противљења огромног броја грађана Републике Србије,

Полазећи од чињеница да је дошло до загађења земљишта, подземних вода, потока и бунара са пијаћом водом у многим деловима државе где се налазе истражне бушотине, услед истражних радова за потребе рударења литијума и бора,

Полазећи од става Српске академије науке и уметности о штетности отварања рудника литијума као и свих информација са којима су научни радници изашли у јавност, а које се односе на потпуно уништавање екосистема Србије,

Народна скупштина Републике Србије доноси

ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЗАБРАНИ ИСТРАЖИВАЊА, ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ И ПЕРЕРАДЕ ЛИТИЈУМА (МИНЕРАЛА ЈАДАРИТА) У СРБИЈИ

Народна скупштина захтева од Владе Републике Србије и других државних институција да предузму следеће кораке:

1. Да се у потпуности забрани истраживање, експлоатација и прерада литијума, као и отварање рудника,
2. Да се постојеће истражне бушотине затворе и обезбеде од било каквих прилаза све до завршетка истражних радњи и утврђивања штете које су истраживачи нанели екосистему, пољопривредном земљишту и водосистему, као и до окончања поступка о висини штете коју су нанели власницима земљишта и држави Србији.
3. Да се одмах формира комисија у чијем ће саставу бити савесни и часни стручњаци из различитих области, који су и до сада указивали на штетност пројекта, а који ће утврдити и извршити следеће радње:
  - Извршити попис свих бушотина реализованих у последњих 15 година по основу издатих истражних дозвола;

- Извршити инспекцију бушотина на терену у смислу састављања Извештаја о степену угрожавања животне средине (подземне и површинске воде, уништавање земљишта, итд), уништавања екосистема, нанетој штети пољопривредницима, власницима земљишта и држави Србији, директно и индиректно.

Државне институције треба да предузму и следеће кораке:

1. Наложити мере санације бушотина које су већ затворене у случају да не испуњавају потребне стандарде и захтеве локалног становништва и у потпуности их обезбедити од даље могућности изливања или отварања;
2. Наложити затварање бушотина које нису затворене у складу са прописима;
3. Утврдити износ материјалне штете за воде, земљиште, природу, читав екосистем и имовину државе, као и појединачних лица оштећених истражним радовима;
4. Утврдити сва одговорна лица;
5. Прекинути са продужењем старих и издавањем нових дозвола за истражне радове у ма ком делу Републике Србије;
6. Захтевати од Републичког јавног тужилаштва покретање одговорности и покретање одштетног захтева против свих компанија које су оштетиле екосистем у Србији и нанеле штету држави и приватним власницима земљишта и које су радиле супротно начелима добре праксе и пословног понашања;
7. Захтевати од Републичког тужилаштва и Окружног јавног правобраниоца у градовима где су биле дозвољене истражне радње (Ваљева, Лознице, Крупња, Мионице, Чачка, Јагодине, Врања и других градова) покретање одштетног захтева против надлежног Министарства и одговорних лица у Министарству, као и покретање кривичне и материјалне одговорности за злоупотребе службеног положаја, фалсификовање службених исправа, корупције и других кривичних дела.

У Београду, ...2022. године

ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

І УСТАВНИ ОКВИР

Уставни основ за доношење ове декларације садржан је у одредби чл. 99. ст. 1. тачка 7. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије, као и у чл. 8. ст. 1. Закона о Народној скупштини, којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси декларације.

ІІ РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Члан 74. Устава прописује да свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању, да је свако, а посебно Република Србија и

аутономна покрајина, одговоран за заштиту животне средине, да је свако дужан да чува и побољшава животну средину. У чл. 87 стоји да су природна богатства, добра за које је законом одређено да су од општег интереса и имовина коју користе органи Републике Србије, у државној имовини. Поред тога, чл. 88 прописује да се законом могу ограничити облици коришћења и располагања земљишта, односно прописати услови за коришћење и располагање земљишта, да би се отклонила опасност од наношења штете животnoj средини или да би се спречила повреда права и на законом заснованих интереса других лица. Закон о водама прописује да су воде природно богатство и да су у својини Републике Србије, да су воде и водно земљиште у јавној својини и да су јавно водно добро, те да је јавно водно добро неотуђиво. Поред тога, прописано је да се јавно водно добро користи на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем.

Грађани РС су на многобројним протестима јасно и недвосмислено исказали свој став да не желе отварање рудника литијума и бабра у Србији, да не желе уништавање огромних површина пољопривредног земљишта, подземних вода, водотокова, река и речица, ваздуха, вештачко расељавање становништва, уништавање здравих предела Републике Србије зарад имагинарне, минорне или никакве рудне ренте са несагледивим последицама по опстанак читаве земље.

Грађани су јасно рекли да су за органску и здраву производњу и да у том случају очекују помоћ државе, а не отварање рудника, ископавање руда и стварање огромних депонија које су токсичне и опасне по здравље и живот људи. Грађани и стручњаци су јасно рекли да ће наведени рудници уништити велике површине под шумом и другим растињем, огромна пространства под воћем и поврћем као и да ће бити уништене све пољопривредне културе које су омогућиле исхрану и опстанак овом народу кроз векове.

Надлежне институције Републике Србије дужне су да покрену све законске радње у циљу утврђивања одговорности свих компанија које су радиле на штету државе и појединаца, супротно правилима добре праксе и пословног поступања. Потребно је да се утврди одговорност челних људи тих компанија које су се дискриминаторски, криминално и недопустиво понашали према грађанима наше земље не дајући никакве информације о штетности њихових радњи по живот и здравље околине и људи, и који су малтретирали, вређали и повређивали грађане и учинили низ кривичних дела у току пословања. Такође, надлежне институције су обавезне да утврде кривичну и материјалну одговорност представника власти, од општина до министарстава, који су се понашали супротно Уставу и законима Републике Србије.

Предложеном декларацијом се ствара основа да Народна скупштина Републике Србије новим законским решењима испоштује већинску вољу грађана Србије и постави темеље за једну дугорочну политику која ће имати за циљ спречавање трајног загађења земљишта, воде и ваздуха и окретање ка органској производњи и развоју на здрав и природан начин.

III ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

За спровођење ове декларације нису потребна додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.